

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра англійської мови та методики її викладання

**РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЛІЦЕЇ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2 курсу 09-251М групи

Спеціальності: 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

Шаптала Вікторія Віталіївна

Керівниця кандидатка педагогічних наук,
доцентка Зуброва Ольга Андріївна

Рецензентка учителька англійської мови
академічного ліцея ім. О. Мішукова

ХМР при ХДУ

Кострубіна Ольга Валеріївна

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи використання методу проєктів в освітньому процесі ліцею	8
1.1. Загальна характеристика змісту навчання англійської мови учнів ліцею	8
1.2. Сутність методу проєктів у навчанні іноземної мови.....	11
1.3. Умови реалізації проєктної методики на уроках англійської мови в 9-11 класах.....	16
РОЗДІЛ 2. Впровадження методу проєктів у навчання англійської мови учнів ліцею	20
2.1. Етапи реалізації проєктної методики навчання за допомогою інноваційних технологій	20
2.2. Застосування проєктів різних типів на уроках англійської мови в 9 класі	28
2.3. Особливості втілення проєктного методу на уроках англійської мови в ліцеї.....	39
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Розвиток сучасного світу відбувається стрімкими темпами. Глобальні зміни стосуються усіх сфер життя, та, мабуть, найбільших змін зараз зазнає наука. Наукові перепетії зі свого боку відображаються в освітньому процесі – модерна освіта характеризується пошуком нових можливостей педагогічної науки, які насамперед пов'язані з запереченням традиційної системи навчання й виховання, з ідеєю системної єдності педагогічного процесу, що базується на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованого підходу. Зміни соціально-економічних структур активізують процеси оновлення шкільної політики, зміни зв'язків учасників педагогічного процесу. З огляду на стійку тенденцію, пов'язану з демократичними мотивами в шкільному навчальному процесі, вагому роль в його структурі виконує співпраця вчителя й учнів, а також пошук найбільш ефективних методів і форм навчання, серед яких чільне місце посідає метод проєктів та використання проєктних форм роботи.

Метод проєктів – це освітня технологія, спрямована на досягнення знань у щільному зв'язку з реальною життєвою практикою. Проєктна технологія моделює схему послідовного вирішення ситуативних завдань з проблемним компонентом, які вимагають від співучасників навчального процесу певних зусиль стосовно пошуку способів дослідження й активізування кращих засад створення проєктів, а також захист робіт і аналізування результатів діяльності. Самостійно працюючи над проєктом, ліцеїсти набувають неповторного досвіду, який стане незамінною практикою у їх подальшій навчальній діяльності й майбутній кар'єрі. Метод розвиває критичне мислення; сприяє формуванню навичок роботи з інформацією (добір відповідної інформації, аналіз і систематизація); допомагає вирішувати завдання у кооперації. Метод проєктів можна застосовувати як індивідуально, так і

з групою учнів. Під час такої роботи бажано застосовувати інформаційні технології.

Система навчання сучасної школи сьогодні зазнає змін. Реформи стосуються багатьох аспектів освіти, адже суспільство потребує новочасних членів соціуму – технічно- й комп'ютеризовано-освічених, швидких, мобільних, творчих, тих, які володіють мовою, в першу чергу, англійською. Нові фактори зумовлюють необхідність використання нових методів, а одним з прогресивних способів навчання є саме проєктний метод. Згаданий метод з'явився на початку минулого століття в Сполучених Штатах й розвивався в гуманістичному аспекті філософії й освіти, а також в експериментальній роботі Дж. Дьюї та В. Х. Кілпатрика. Імплантацією проєктного методу в навчальний процес вищої школи займалися Г. Селевко, М. Кларін, Е. Полат, Д. Левітес, Л. Кондрашова, І. Зязюн, Л. Пироженко, О. Пометун, І. Фрейман, О. Пехота, Н. Якубовська та інші. Активними дослідниками методу проєктів, безпосередньо у викладанні іноземної мови, є сучасні вчені Ю. Риндіна, І. Фатеева, А. Леонтьєв, Е. Ахраменко, Т. Душеїна, Н. Кочетурова.

Проблемам розвитку методу проєкту присвячено значну як за обсягом, так і за змістом кількість наукових досліджень. Метод проєктів дозволяє інтегрувати різноманітні види діяльності й надає можливість зробити навчальний процес більш цікавим, захоплюючим, а тому більш ефективним. Використання методу проєктів під час вивчення іноземної мови сприяє формуванню країнознавчої компетенції в учнів, розвитку їх комунікативних навичок. Метод дає можливість нестандартно підійти до навчальної діяльності, активно впливає на інтелектуальну й емоційно-ціннісні сфери розвитку. Отже, прогрес сучасної наукової парадигми розглядає бачення різних підходів до вивчення англійської мови для учнів ліцею. Різноманіття аспектів аналізу методу проєктів, що усе частіше отримує відображення у роботах науковців, вимагає

узагальнення й систематизації щодо дослідження аспекту етапів реалізації проєктної методики навчання. При систематичному зверненні до методу проєктів на уроках іноземної мови, можна очікувати більш продуктивне засвоєння навчальної програми, розвиток навичок практичного застосування матеріалу, а також підвищення пізнавальної активності й ріст рівня змотивованості в учнів. З його допомогою можна легко реалізувати всі виховні, освітні й розвиваючі задачі, які стоять перед вчителем.

Актуальність теми дослідження зумовлена, по-перше, підвищеним інтересом до методу проєктів в освітньому процесі сучасних закладів середньої освіти та, по-друге, недостатньою розробленістю прикладних аспектів впровадження проєктної методики на уроках англійської мови в ліцеї.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Тема й зміст кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язані темою науково-дослідної роботи кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0117ч 006791).

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування та розробка методичних рекомендацій щодо реалізації методу проєктів на уроках англійської мови в ліцеї.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання ряду **завдань:**

- надати загальну характеристику змісту навчання ліцеїстів англійської мови;
- з'ясувати сутність проєктного методу в навчанні іноземної мови;

- запропонувати ряд умов реалізації методу проєкту на уроках англійської мови в 9 класі;
- розробити етапи реалізації проєктної методики навчання англійської мови ліцеїстів з використанням сучасних інноваційних технологій;
- визначити особливості застосування проєктів різних типів на уроках англійської мови у 9 класі.

Об'єктом дослідження виступає освітній процес з англійської мови в ліцеї.

Предметом дослідження є особливості впровадження методу проєктів на уроках англійської мови в 9 класах ліцею.

Розв'язання поставлених завдань уможлиблюється завдяки використанню комплексу **методів дослідження**:

- загальнонаукові методи аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення – для опрацювання теоретичних джерел, що слугували науковим підґрунтям дослідження;
- теоретичні – аналіз психолого-педагогічної й навчально-методичної літератури, регламентаційних документів, засобів навчання для зіставлення та узагальнення теоретичних концепцій вивчення порушеної проблеми, обґрунтування теоретичних основ;
- емпіричні – педагогічне спостереження, бесіда, експертне оцінювання;
- метод порівняння для зіставлення методу проєктів зі стандартними методами, які як правило застосовуються на уроках іноземних мов;
- метод моделювання для розроблення моделі готового проєкту;
- метод спостереження – цілеспрямованого вивчення предмету дослідження, який застосовувався на уроках англійської мови під час проходження університетської практики на базі ліцею.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у роботі запропоновано алгоритм реалізації методу проєктів за допомогою інноваційних технологій, визначено тематику проєктів для 9-го класу й розглянуто можливі варіації практичного втілення проєктів за даними темами.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в освітньому процесі закладу вищої освіти на заняттях з Методики викладання іноземної мови, а також у закладах загальної середньої освіти під час уроків і позакласних занять.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри англійської мови та методики її викладання та на Міжнародній науково-практичній конференції “Scientific achievements of modern society” (Ліверпуль, Великобританія, 2020). Основні положення роботи відображено у наукових статтях і тезах: «Метод проєктів у навчанні англійської мови учнів основної школи» («Студентські студії», Херсон, 2018), «Реалізація методу проєктів на уроках англійської мови в ліцеї» («Магістерські студії», Херсон, 2020), «Етапи реалізації проектної методики навчання англійської мови за допомогою інноваційних технологій» (Ліверпуль, 2020).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

1.1. Загальна характеристика змісту навчання англійської мови учнів ліцею

Національна доктрина розвитку освіти у XXI ст. відзначає, що головним напрямом освіти в Україні є створення умов для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості [50]. Завдання кожного загальноосвітнього закладу на сьогодні полягає у формуванні нового типу індивідуума (індивідуальності, індивіда), а саме – відкритого до спілкування, толерантного, здатного оцінювати події навколишнього світу й адекватно реагувати на них. Гармонійно розвинена людина повинна вміти розв'язувати складні проблеми, критично аналізувати події, порівнювати різні точки зору й відстоювати власну думку, приймати важливі рішення. Тож школа повинна навчити учнів самостійно здобувати й використовувати на практиці нові знання, бути комунікативно розвинутими, вміти чітко висловлюватися, знаходити шляхи рішення життєвих проблем. Важливою проблемою у педагогічній теорії й практиці залишається питання удосконалення освітнього процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, розширення сфери їх інтересів, особливо у навчальному процесі.

В Законі України «Про освіту» [48] сказано, що освіта має на меті всебічно розвивати людину як особистість й найвищу цінність суспільства, прагне розвивати таланти, розумові й фізичні здібності, виховувати високі моральні якості, формувати громадян, які здатні свідомо здійснювати вибір, бути активними членами суспільства, збагачувати інтелектуальний, творчий, культурний потенціал народу, підвищувати освітній рівень.

Концепція навчання англійської мови [9] в ліцеї окреслює фундаментальність новітніх дидактичної, психологічної й методичної наук, враховує взаємодоповнюваність різних точок зору та їх функціонування з максимальною ефективністю за вірних організаційних умов навчального процесу. Індикатором успішного вивчення англійської мови слугує розуміння того, що найкраще мова засвоюється під час індивідуальної роботи, при наданні учням достатньої уваги [11].

Головним наміром іноземної мови є сприяння оволодінню учнями уміннями й навичками спілкуватися усно й писемно згідно з мотивами, цілями й соціальними нормами мовленнєвої поведінки у характерних сферах і показових ситуаціях. Ліцей є саме тим навчальним закладом, де виникають опорні процеси іншомовного спілкування, які випускники зможуть в перспективі удосконалити й розвинути відповідно до особистих прагнень.

Провідною метою навчання мови іншої держави в навчальних закладах загальної освіти фігурує становлення в учнів комунікативного компонента, який базується на комунікативних уміннях, сформованих на основі мовних навичок. Розвинення комунікативного компонента підпорядковано соціокультурним і соціолінгвістичним знанням, які забезпечують вхід індивіда в новий соціум і сприяють адаптації в супротивному суспільстві [27].

Під час розвитку комунікативних умінь неможливо обійтися без оволодіння мовними засобами реалізації усного й писемного мовлення. Проте знання лексичного й граматичного матеріалу ще не забезпечує становлення комунікативних умінь. Необхідні вміння оперування цим матеріалом, а також використання його для розпізнавання інформації у певних сферах спілкування [51, с.130].

У сучасному світі стрімкими темпами розвивається сектор міжнародних зв'язків. Дана галузь слугує передумовою активізації мовних і культурних знань, спонукає вивчати особливості тих країн і

народів, чію мову вивчають. Цьому сприяє міжкультурна технологія вивчення іноземної мови, яка допомагає учням у пізнанні духовного багатства іншого народу, у кращому розумінні власної культурної спадщини, у підвищенні рівня гуманітарної освіти ліцеїстів, у сприянні входження до глобальної світової спільноти [12].

Для етапів навчальної діяльності характерна різна тематика спілкування, диференційний обсяг дидактичного матеріалу, різні методи, форми й види розвиваючої діяльності відповідно до мовленнєвого рівня учнів, їхніх вподобань і практичного досвіду. Ґрунтуючись на даних критеріях, етапам притаманні власні цілі й завдання.

В ліцеї (9-11 класи) характер роботи змінюється: учні систематично працюють з оригінальними матеріалами, за допомогою яких забезпечується засвоєння спілкування на нормативному рівні. Істотно збільшується кількість навчального матеріалу, а саме того, який сприяє розвитку соціокультурної компетенції. Більш чітко можна виявити функцію іноземної мови як механізм в міжкультурному діалозі модерного світу. Оволодіти іноземною мовою означає не накопичити деякі мовні знання, а досягти певного рівня навичок і вміти використовувати мову в усному й писемному спілкуванні, як пристрій пізнання багатой культури відмінних народів [37].

Спілкування охоплює різногалузеві теми, трапляються й ті, що вже вивчалися учнями під час суміжних дисциплін (зв'язки між предметами). Підвищується відсоток незалежної учнівської діяльності, види робіт стають більш різноманітними, спостерігається активне використання тих мовленнєвих ситуацій, які найбільш наближені до життєвих ситуацій. Учні вміло читають літературу різних жанрів, розуміють радіо- й телепрограми доступного рівня складності. Відповідно до «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти» одинадцятикласник має володіти іноземною мовою на рівні B1 [17].

В основі лексично-граматичного навчання знаходиться випереджаючий принцип засвоєння мовленнєвих зразків за допомогою комунікативних завдань, далі аналізування й впровадження основоположних знань в мовну практику. Відповідно до комунікативного ключа в навчанні незнайомий матеріал спершу надають у вибіркового контексті й лише потім активізують в усному й писемному мовленні належними завданнями й вправами. Дані активності повинні мати комунікативну спрямованість й генерувати в учнів не тільки знання стосовно змістовного компоненту нової мовної одиниці, але й про її формотворчий функціонал. Такий когнітивно-комунікативний підхід допомагає усвідомлено засвоїти й адекватно використовувати матеріал в мовленнєвій практиці [37].

Отже, зміст навчання регулюється такими офіційними документами, як Національна доктрина розвитку освіти, Закон України «Про освіту», Державний стандарт повної середньої освіти, концепція навчання англійської мови. Головним призначенням іноземної мови є сприяння оволодінню учнями майстерністю усного й писемного спілкування, керуючись мотивами, цілями й соціальними нормативами мовленнєвої поведінки у відповідних ситуативних подіях. Головною метою під час навчання іноземної мови є формування комунікативного учнівського потенціалу, тобто здатності особистості застосовувати в спілкуванні знання мови, а також формувати в учнів мотивацію для її вивчення.

1.2. Сутність методу проєктів

У центрі нашого дослідження постає метод проєктів. Даний метод з'явився у минулому столітті в США. Його пов'язували з ідеями гуманістичного спрямування у філософії та освіті. Останнім часом цьому методу приділяється неабияка увага, оскільки він допомагає

виробити дослідницькі навички ліцеїстів, розвиває пізнавальний інтерес, привчає їх до самостійності. Крім того, метод проєктів сприяє творчій самореалізації учнів, підвищує мотивацію до навчання, розвиває інтелектуальні здібності, дає змогу залучити кожного учня до активного пізнавального процесу, формувати навички пошуково-дослідницької діяльності, виявляти здібності учнів у груповій співпраці, де вони набувають комунікативних умінь, грамотно працювати з інформацією [13, с.40].

Метод проєктів формує ті риси особистості, які розвиваються виключно в колективній діяльності й які важко засвоїти вербально. Під час роботи над проєктом учні набувають безцінний досвід самостійної діяльності. Даний метод спонукає учнів до вирішення проблем, які потребують певних знань, заохочує мислити критично.

Проєктна технологія надає можливість вирішувати перелік вагомих виховних завдань: учень має змогу визначитися з власною позицією, сформувані індивідуальний вектор усунення проблеми, зрозуміти зміст групової роботи. Співпраця над питанням проблематики незалежної навчальної діяльності учнів і розробка найзручніших шляхів розв'язання підвищують пізнавальну активність вихованців.

Використовуючи проєктну технологію, вчитель має бути готовим, що його позиція також зазнає змін – педагог стає членом дослідницького колективу й має змогу обирати для себе різні ролі – ідейного джерела, порадника, рефері. Вчитель, разом з іншими членами проєктної групи, взаємодіє, співпрацює, стає відповідальним за проєктну діяльність. Варто зазначити, що педагогічний функціонал вчителя стає більш складним, оскільки безпосередньо вчитель створює в навчальній групі умови для особистісного росту й втілення самостійної роботи учня, розумової гармонії, творчості, дисципліни, відповідальності й самоорганізації під час виконання проєкту [21, с.44].

Проект можна систематизувати за такими принципами:

- орієнтуючись на предметно-змістову сферу інтересів: екологічний, правовий, телекомунікаційний, філологічний, політехнічний, інформаційний, художній;
- за переважною діяльністю: творчий, соціальний, дослідний, рольовий, пошуковий, ігровий;
- орієнтуючись на участь у розробці проекту: індивідуальний, парний, груповий, колективний;
- за часом виконання: короткочасний, середньо-тривалий, довготривалий;
- орієнтуючись на рівень реалізації зв'язків між предметами: однопредметний, міжпредметний;
- за формою презентації (захисту): пленарний, стендовий, мультимедійний, рольовий, творчий [11, с.201].

Більш детально розглянемо проекти, які можна застосовувати в практиці навчання іноземних мов.

Дослідницький проект потребує детально проаналізованої структури, мети, актуалізації предмета дослідження, соціального значення, обміркованих методів, зокрема – експериментально-методичного підґрунтя обробки результатів [12, с.40].

Творчому проекту не притаманна детально опрацьована структура учнівської колективної діяльності, даний тип проекту підпорядковується кінцевому результату й націлений на задоволення інтересів учасників групи, які завчасно домовляються стосовно форми презентації – журнал, колаж, відеоролик, святковий вечір, виставка [12, с.40].

Ігровий проект. Даний тип проекту, мабуть, найбільш креативний. Учасники обирають певні ролі відповідно до змістовної частини проекту – це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості. Учні намагаються зімітувати ділові й соціальні стосунки героїв, одночасно ускладнючи їх вигаданими ситуаціями. Ступінь

творчості даної активності дуже високий, але все ж лідируючим видом діяльності є гра [12, с.40].

Інформаційний проєкт побудований на зборі інформації стосовно того чи іншого об'єкта, явища, на ознайомленні учасників проєкту з відповідною інформацією, її аналізуванні й узагальненні. Такий проєкт потребує добре продуману структуру, систематичну корекцію протягом роботи над ним [12, с.41].

Метод проєктів досить успішно використовують у закладах освіти, з його допомогою вирішують проблему колективізму й групової діяльності. Проаналізувавши відповідні літературні джерела, ми виявили переваги методу проєктів й можемо назвати наступні: а) максимально сприятливий розвиток і умови для самореалізації особистості; б) трансформація ролі вчителя; в) трансформація ролі учня; г) успішна колективна діяльність; г) залучення міжпредметних зв'язків; д) посилення навчальної мотивації; е) урізноманітнення способів навчання [10].

Вплив методу проєктів на розвиток і самореалізацію особистості базується на важливій рисі – гуманізмі, повазі до кожного учня, створенні позитивного настрою, даний тип діяльності спрямований не тільки на здобуття інформації, але й на духовний ріст ліцеїстів.

Втілення методу проєктів приводить до зміни ролі вчителя, його позиції. Вчитель тепер – не носій готових знань, а організатор пізнавальної діяльності. Вкрай важлива роль учителя як незалежного консультанта. Навіть, коли педагог бачить, що учні не зовсім коректно виконують завдання, помиляються, його завдання – це, насамперед, утриматися від підказок. У випадку, коли одна й та ж сама проблема виникає у багатьох, то доречно буде організувати додаткове заняття й проконсультувати учнів стосовно наявних труднощів і проблем [8].

Під час виконання проєкту учні зустрічаються зі специфічними труднощами, об'єктивного характеру, вирішення даних труднощів – це

головне педагогічне завдання методу. Зазнає змін і психологічний клімат в аудиторії, оскільки вчитель має переорієнтувати власні навчально-виховні зусилля й працю учасників проєкту на різноманітні види самостійної діяльності, які можна класифікувати за пошуковим, дослідницьким і творчим характером. Трансформується також роль учнів у навчанні, які стають активними учасниками процесу. Формується конструктивне й критичне мислення. Ліцеїсти починають володіти власним аналітичним поглядом на ситуацію й можуть самостійно обирати способи й види діяльності для досягнення поставленої мети [2].

Навіть проєкт, який зазнав недавч, має позитивне значення. Аналіз помилок мотивує до повторної діяльності, розвиває прагнення до нових знань. Рефлексія дає змогу адекватно оцінити навколишній світ й себе в соціумі.

Крім цього, метод проєктів виховує таку важливу якість, як колективізм, який розвивається лише під час суспільної діяльності. Також дуже важливо відчувати себе частиною команди – підпорядкувати темперамент, характер, час, власні інтереси спільній справі.

Отже, основою проєктного методу є ідея побудови навчання через самостійну діяльність учнів, з урахуванням особистих побажань та інтересів. Метод проєктування формує самостійну, творчу особистість. Даний метод належить до інноваційних і забезпечує розвиток пізнавальної активності учня, активізує процес пізнання й засвоєння нових лексичних одиниць. Така технологія допомагає зробити навчання під силу всім ліцеїстам. Цей метод сприяє розкриттю здібностей кожного учня, оцінюванню індивідуальних ресурсів.

1.3. Умови реалізації проєктної методики на уроках англійської мови в 9-11 класах

Методику проєктного навчання використовують, щоб узагальнити знання й уміння, пов'язані з вивченою темою. Проєкт є творчою діяльністю учня відповідно до його фізіологічних і інтелектуальних можливостей, враховуючи вимоги, надані державним стандартом. Характерна риса проєктної діяльності – можливість його багаторазового вживання.

Метод проєкту розрізняють за способом організації: індивідуальний, парний або груповий. Груповий проєкт частіше, ніж інші використовується на практиці й передбачає методично правильну організацію групової діяльності учнів, при цьому роль педагога вкрай важлива. Вчитель координує проєктну діяльність ліцеїстів, але його керівна роль значно зменшується: педагог консультує, допомагає, надає індивідуалізовану допомогу, стимулює, підтримує, активізує процес усвідомленого навчання [38].

Індивідуальний метод організації проєктної діяльності може бути представлений суб'єктним завданням у вигляді самостійно підготовленого проєкту за заздалегідь визначеної темою. Варіації тематики можуть різнитися: проєктна робота готується відповідно до тематичного спрямування заняття або як додаткове джерело інформації. При підготовці до уроку доцільно використовувати допоміжні ресурси.

Прикладом може слугувати проєкт у вигляді гри-презентації під назвою “Animals on ice” (див. Дод. А). За декілька днів або навіть тижнів вчитель ставить перед учнем задачу, розповідає деталі й подробиці запланованої роботи, озвучує вимоги й засади, яких необхідно дотримуватися. Під час підготовки до виступу учень консультується з педагогом, який на даному етапі виконує роль куратора й тьютора, допомагає йому зорієнтуватися в багатогранному й суттєвому об'ємі

інформації, вибрати головні деталі, підказує на чому саме необхідно зосередити увагу. Адже тільки в продуктивному, процвітаючому тандемі можливий плідний і гідний результат. Гра-презентація “Animals on ice” актуальна в якості додаткового елемента під час вивчення теми “Environment” у 9 класі. Такий проєкт стане не лише належним видом індивідуальної діяльності чи парної співпраці, а й послугує вдалим матеріалом для роботи усього класу. Тести активізують практичний аспект, в інтегральній формі допомагають пришвидшити запам’ятовування нового лексичного матеріалу, а також включають додатковий фоновий аспект – перехресні знання з інших предметів, наприклад, географії, біології, ботаніки, зоології, природи, навколишнього світу. Така робота є комплексною, корисною й має позитивний вплив на здобуття знань ліцеїстом загалом.

Принципами групового методу проєктів є наступні: всі члени команди знаходяться в рівних умовах; кожен учасник групи отримує задоволення від спілкування; всі учні виявляють активність й роблять певний внесок у спільну справу; кожен з членів команди відповідає за кінцевий результат [12].

Учнівська група формується з урахуванням психологічних особливостей, але при цьому в кожній групі є учні різного рівня знань. Група обирає єдине завдання, але обов’язки розподіляються між усіма учасниками колективу. Кожному учню надається самостійна частина роботи в проєкті. Під час виконання плану учні починають розуміти, що від особистої успішної діяльності кожного з них залежить успіх проєкту загалом, тому кожен активно працює в пошуках нової інформації. Внаслідок такого виду діяльності, учні навчаються відповідальності, командній співпраці, оцінювати власні результати й результати своїх товаришів, а це є важливим стимулом до активного засвоєння знань [38].

Учням 9-го класу можна запропонувати пограти в англomовне лото, яке допоможе вивчити нові професії й засвоїти незнайому лексику.

Гра побудована на знаходженні відповідностей: ліцеїсти мають зіставити картку з відповідним окремим зображенням, але для її отримання необхідно озвучити предмет, зображений на картці. Перемагає не той, хто швидше збере лото-картку, а той, хто назве якомога більше слів з поточної (актуальної) теми. На звороті картки зазначаємо невідомі слова. У такий спосіб цікаво й легко засвоювати нову й повторювати вже відому лексику.

Підготовка й реалізація проєктної роботи є більш енерговитратною й потребує більше часу, ніж проведення традиційного заняття. Вчитель має розуміти, що не весь обсяг проєктної роботи має бути виконано впродовж уроку. Наприклад, індивідуальний проєкт учень має змогу закінчити вдома, адже для створення роботи, якою б він дійсно міг пишатися, необхідно докласти відповідних зусиль й попрацювати не один день.

Очевидно, що більшість учнів під час проєктної роботи будуть розмовляти рідною мовою – цього не уникнути. Не варто сприймати даний прояв як проблему. Головною метою є кінцевий результат – він має бути сформульований англійською мовою. Проєктна робота надає можливість реально використовувати переклад – наприклад, під час перекладу листівок, карток, інтерв'ю з членами родини, текстів англійською мовою [18].

Ключ до успіху в проєктній роботі – це сумлінна підготовка й організація. З огляду на формат роботи – онлайн формат чи робота в класі, необхідно, щоб клас було оснащено належним чином. Учні повинні мати вільний доступ до інтернету, можливість працювати за комп'ютером, планшетом або ж (у достатній кількості) ножиці, лінійки, клей і великі аркуші паперу. Учням треба мати доступ до класної бібліотеки, де б вони мали змогу знайти словники або ілюстровані книги. Слід заохочувати учнів збирати й приносити в клас власні матеріали: журнал, брошуру, картки, листівки [31, с.153].

Ліцеїсти мають опанувати самостійний пошук потрібної інформації й звертатися за допомогою тільки у тих випадках, якщо вони самостійно не можуть відшукати відповідь. Учням слід вчитися планувати свої дії й приймати рішення стосовно того, які матеріали їм можуть знадобитися для виконання проєктних завдань і де їх шукати.

Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що найбільш практичним методом ми можемо вважати груповий метод організації навчальної діяльності. Груповий метод проєктів базується на наступних умовах: рівність усіх членів команди; отримання задоволення від сумісної роботи; кожен член команди проявляє активність і робить певний внесок у пленарну справу; відповідальність за кінцевий результат несуть всі члени команди. Такий підхід мотивує учнів працювати сумлінно, докладати зусиль і працювати на спільний результат.

РОЗДІЛ 2

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

2.1. Етапи реалізації проєктної методики навчання за допомогою інноваційних технологій

Організація проєктної діяльності на уроках англійської мови передбачає проходження підготовчого, організаційного, основного етапів, презентації/захисту проєкту. Важливим аспектом такої діяльності є те, що ініціатива походить від учнів, а роль вчителя у цьому процесі – лише організаційна.

Варто пам'ятати: для вирішення проблеми, яка знаходиться в основі проєкту, ліцеїсти мають володіти певним рівнем інтелектуального, творчого й комунікативного розвитку. Такими вміннями є опрацювання тексту, аналіз інформації, узагальнення, можливість дійти висновків, вміння опрацьовувати довідковий матеріал й працювати з електронними джерелами, вміння дискутувати, вислухати й почути опонента, відстояти власну точку зору, вміння лаконічно висловлювати думки. Для вдалого впровадження методу проєктів у навчання необхідна значна підготовка, яку потрібно здійснювати цілісно. Таку роботу слід проводити постійно [29, с.23].

Висвітливо методичні рекомендації щодо організації роботи за проєктною технологією. Дана робота проводиться у декілька етапів.

I етап – підготовчий: на цьому етапі обираємо тему проєкту, формулюємо проблеми, знайомимося з новим мовленнєвим матеріалом, автоматизуємо його, розробляємо структуру проєкту, обговорюємо кінцевий результат продукту й спосіб презентації, формуємо групи й вивчаємо їх індивідуальні особливості, інтереси, життєвий досвід. На першому етапі розробляємо план проєктної роботи й систему

комунікативних вправ. Учні повинні вільно володіти активною лексикою й граматиною в рамках навчальної теми, перед тим як переходити до обговорення проблемних питань. Слід ретельно відпрацювати граматичні вправи з підручника або запропоновані вчителем типу: *“Make the necessary grammatical form of the verb”*, *“Name the negative variant of this sentence”*, *“Translate the sentence from Ukrainian to English”* etc.

II етап – організаційний: збираємо інформацію (читаємо тексти, працюємо з довідником, інтерв'ю, анкета), обговорюємо зібрану інформацію, перші результати, які досягнуто в групах. За допомогою даного етапу забезпечуємо мовні вміння учнів. Тексти з підручника – це змістовна база, яка сприяє розвитку мовленнєво-дослідницьких умінь учнів. Паралельно необхідно навчати ліцеїстів стратегічному спілкуванню. Суттєву роль при цьому відіграє цілеспрямоване навчання комунікативним мовним штампам. Спочатку учні навчаються висловлювати власні думки. Для цього використовуємо наступні кліше: *“I think, It seems to me”*. Для підбиття підсумків пропонуємо фрази: *“Yes, I think so, Right, That's true”* або *“Sorry, I don't think so, I'm afraid, You are wrong”*, а також узагальнення: *“On the whole, In general”*. Тренуємося використовувати дані кліше в мовних вправах. Запропонуйте учням скласти в парах невеликий діалог або написати твір, використовуючи вищеперераховані комунікативні фрази.

III етап – проміжного контролю: обговорюємо спосіб оформлення проекту. На даному етапі пропонуємо ліцеїстам розробити плакати, буклети, афіші, альбоми з текстовим доповненням, малюнками, фотокартками. Наприклад, під час вивчення теми *“Food”*, учні отримують завдання виготовити рекламний буклет улюбленої страви. Цей вид діяльності зазвичай дуже подобається дітям.

IV етап – презентація: обговорення способу презентації проекту. Кожна група має захистити свою проектну роботу за раніше озвученим

планом. Після захисту передбачена дискусія. Аналізуємо учнівські висловлювання, стежимо за ступенем засвоєння лексики, чи правильно вжито граматичні структури, оцінюємо відповідь. Для підтримання й стимулювання учнівської активності під час дискусії, а також для того, щоб мати можливість об'єктивної оцінки кожного учня, вчителю рекомендовано використовувати різні способи заохочення. Так, учні можуть заробити додаткові бали за влучне питання або відповідь, використовуючи активний лексиковий запас, вживаючи комунікативні кліше. Під час захисту проєкту учитель має звертати увагу на рівень якості матеріалу, як глибоко учню вдалося вивчити проблему; застосовувати знання з суміжних дисциплін, активність учасників, колективізм, наявність взаємодопомоги в групі, вміння учнів аргументувати, підбивати підсумки, мовленнєву культуру, оформлення, вміння відповісти на запитання опонентів [35].

V етап – підбиваємо підсумки: обговорюємо результати й оцінюємо проєкт. Актуальне питання для проєктної методики – це контроль за учнівською діяльністю та її оцінювання. Необхідно оцінити як сам процес створення проєкту, так і кінцевий результат. Варто застосовувати поточний і підсумковий види контролю. Учні завжди прагнуть почути думку вчителя про свою роботу. Надзвичайно важливо оцінювати роботи не лише з точки зору лінгвістичної вірності. Учитель мусить відзначити, наскільки творчо й оригінально виконано роботу, як багато зусиль було докладено. Учитель не повинен виправляти помилки у кінцевому варіанті проєкту. Кращим варіантом для учня буде запропонувати йому завчасно продемонструвати вам «чернетку», робочий варіант проєкту. У такий спосіб знайти помилки буде простіше й у фінальному варіанті проєкту будуть відсутні виправлення [35, с.91].

Взявши за базис класифікацію етапів реалізації проєктної методики навчання, можемо розробити власну методичну програму організації проєкту. Для цього докорінно змінимо формат виконуваної

роботи. По-перше, перенесемо учнівсько-учительську співпрацю в інтернет-площину, адже використання інноваційних технологій – це зручне рішення багатьох навчальних проблем. По-друге, маємо обрати вектор розвитку й оформлення нашого проєкту. Це може бути «*Google Диск*» (Див. Рис. 2.1.) / «*Dropbox*» або створення групи для певних учнів чи навіть цілого класу в соціальній мережі *Facebook* з обмеженим / відкритим доступом для всіх інтернет-користувачів. У нашій роботі ми більш детально розглянемо втілення першого варіанту.

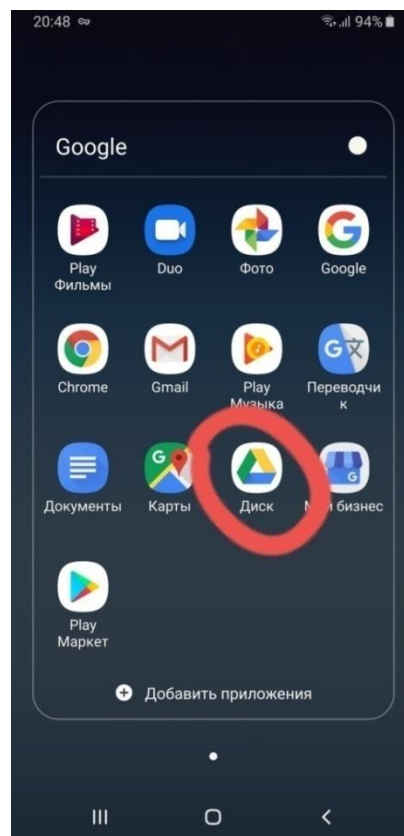

Рис. 2.1. Google Диск

Розробимо план дій, спираючись на етапи проєктної технології. Спочатку створимо папку на файловому хостингу від компанії *Google* (Див. Рис. 2.2.).

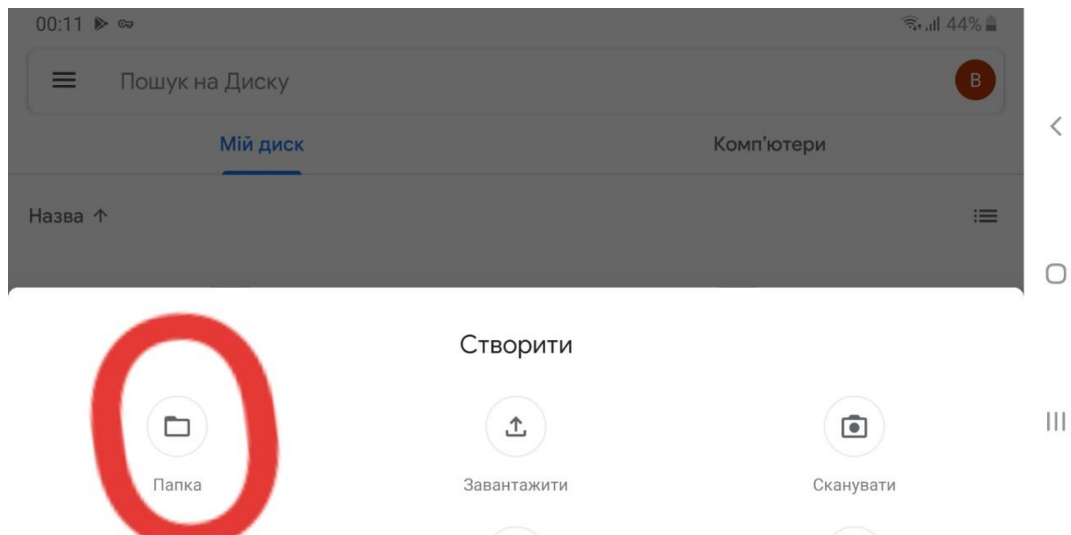

Рис. 2.2. Створення папки на Google Диску

Дамо їй назву відповідно до обраної нами теми проєкту (Див. Рис. 2.3.). Наступним кроком буде відбір і завантаження додаткових матеріалів, інформації, фотографій та ілюстрацій в *Google* папку (Див. Рис. 2.4.).

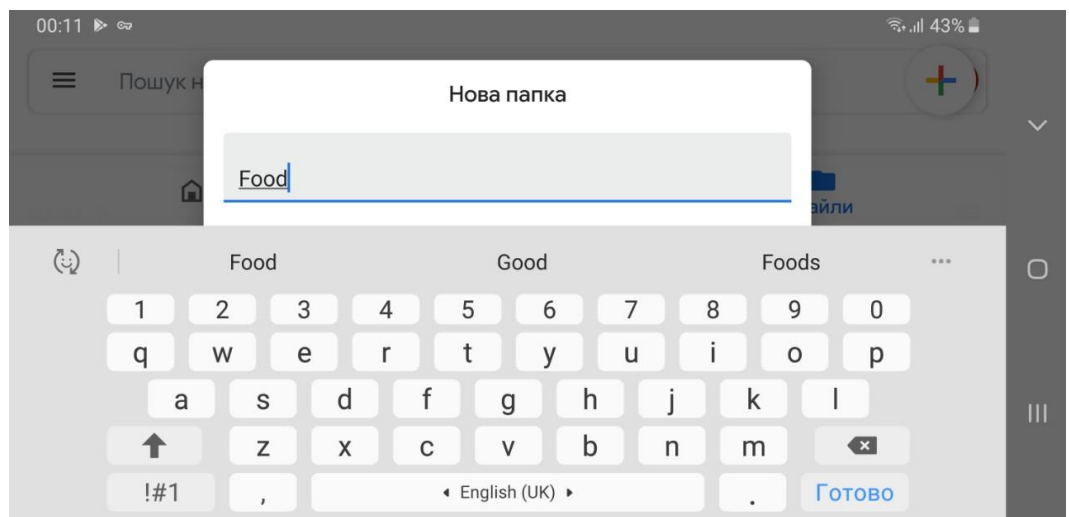

Рис. 2.3. Називаємо папку

Унаслідок в нашій папці будуть зберігатися фотокартки, які ми зможемо використати в подальшій роботі (Див. Рис. 2.5.). Електронний ресурс не спотворює якість зображень, з його допомогою можна передавати файли з найменшою вірогідністю втрати якості карток.

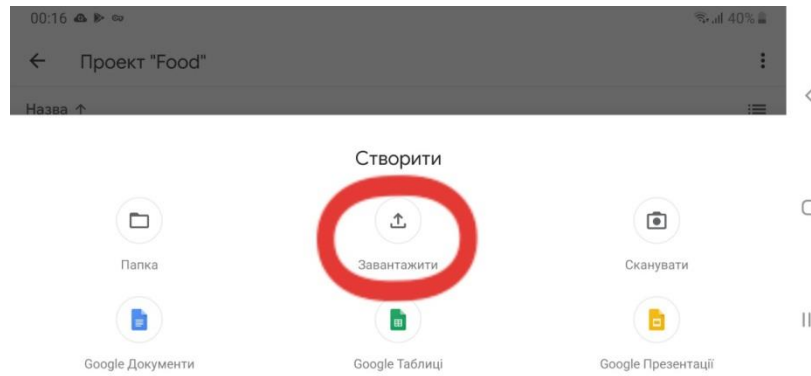

Рис. 2.4. Завантаження файлів на Google Диск

Якщо вчитель часто користується Google Диском або одночасно займається проєктною роботою в декількох класах, то на хмарному сховищі є зручне поле для пошуку файлів. Достатньо ввести ключові слова й програма запропонує необхідні варіанти. Це значно зберігає час.

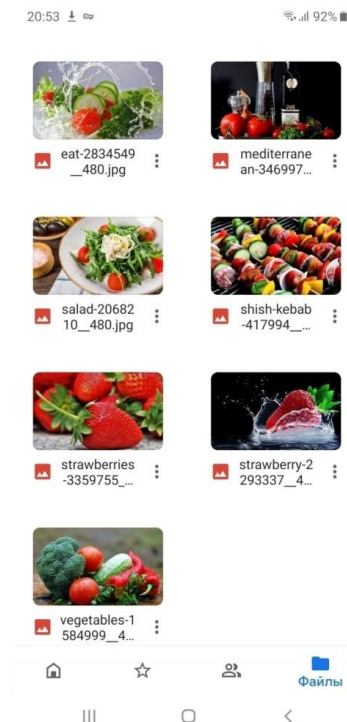

Рис. 2.5. Зберігання інформації

Далі надаємо доступ іншим учасникам. Це можна зробити двома способами: надати доступ за посиланням, ввімкнувши функцію

спільного доступу (Див. Рис. 2.6.) або ж копіювати посилання й надіслати його учням (Див. Рис. 2.7.).

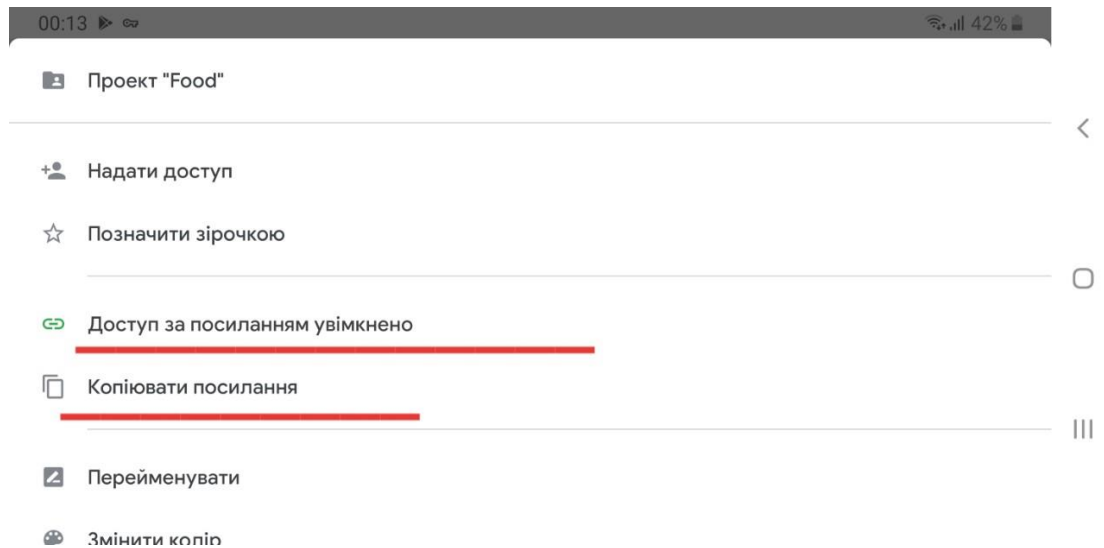

Рис. 2.6. Надаємо спільний доступ

За допомогою основної функції диску – зберігання й накопичення інформації на електронному ресурсі, ми можемо надати спільний доступ, а також можливість редагувати інформацію необмеженій кількості учасників.

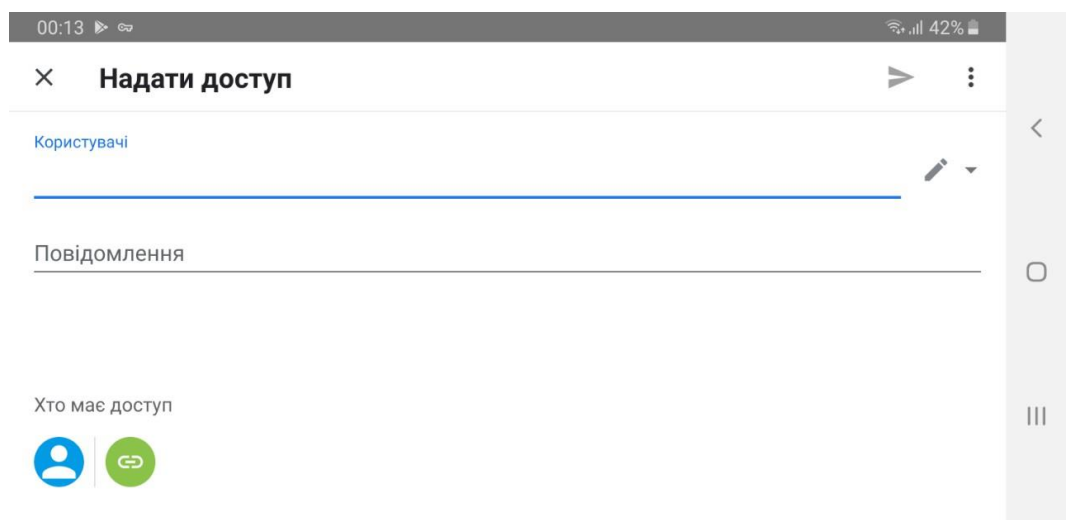

Рис. 2.7. Один із способів надання спільного доступу

Підготувавши «грунт» для подальшої роботи, розподіляємо обов'язки між учасниками проєкту. Перейшовши за посиланням, ліцеїсти можуть додавати до папки на диску свою інформацію, фото й відео на перевірку вчителю. Для зручності контролю кожен учень створює в загальній папці окрему з власним прізвищем. Вчитель зі свого боку легко може вести облік того, як працюють учні.

Наступним кроком буде створення *Google* Документу, в якому ми поєднаємо фото й текст. Можемо обрати варіант окремих проєктів, коли кожен учень буде продовжувати роботу в своїй папці на спільному ресурсі, а можемо створити єдиний документ, де кожен з учнів внесе свої корективи й бачення творчої роботи. Наприклад, розповідь про актуальний стан продуктів на сьогодні, їх якість, агрокультурні особливості, доповнить ілюстраціями, відео, наклейками-смайлами, написами, логотипами, стікерами. В результаті ми отримаємо такі роботи: project / presentation *“Improvement in Food Resources”*, *“Science magazine by 9-A class”*.

Отже, проєктна робота складається з 5-ти етапів: підготовчого, організаційного, проміжного контролю, власне презентації й підбиття підсумків. Взнявши за базис класифікацію етапів реалізації проєктної методики навчання, ми розробили власну методичну програму організації проєкту: перенесли учнівсько-вчительську співпрацю в інтернет-площину й обрали кардинально новий вектор розвитку. За допомогою хостингу *Google* ми розмістили інформацію на електронному ресурсі й продовжили роботу над проєктом в інноваційному просторі. Унаслідок такої діяльності учні не лише змістовно, неодноманітно, по-новому сприймають звичний ритм і порядок навчання, а й тренують при цьому мовні навички, удосконалюючи свій рівень володіння іноземною мовою.

2.2. Тематика проєктів з англійської мови у 9 класі

Спираючись на проаналізовані роботи провідних науковців і фахівців-практиків нами визначена вичерпна типологія проєктів в основі якої знаходяться класифікації за диференційними ознаками:

- діяльність, яка домінує у проєкті (дослідницька, творча, рольово-ігрова, прикладна, інформаційна, практично-зорієнтована);
- змістовий компонент предметної галузі знань (монопроєкт, міждисциплінарний);
- характер координації проєкту (відкритий; прихований);
- кількість учасників (індивідуальна, парна, групова);
- тривалість виконання (короткотривала, середньо-тривала, довготривала);
- ступінь ускладненості: проста, складна, комплексна (два й більше суміжні проєкти або різні форми творчої діяльності);
- характер партнерської взаємодії між учасниками (кооперативний, змагальний, конкурсний);
- характером цільових установок: реалізація ідеї / плану; отримання естетичного насолодження; зломлення інтелектуальних бар'єрів; опанування нових знань, досвіду;
- рівень самостійного виконання (у співпраці з викладачем; співпрацюючи з іншими учнями та вчителем; у співпраці з колегами без керівництва вчителя; самостійно);
- час виконання: у навчальний час; у позанавчальний час; частково в навчальний і позанавчальний час [37].

Детальніше розглянемо деякі з них.

- Дослідницький. Даний різновид вимагає добре продуманої структури, чітко сформульованих цілей, зацікавленості кожного з учасників проєкту, соціальної значимості; продуманих методів.

- **Творчий.** Творчий проєкт не має чітко відпрацьованої структури, вона знаходиться на стадії формування й розвитку, орієнтується на схему, яку приймають безпосередньо ліцеїсти. Перед початком роботи над даним проєктом, варто заздалегідь домовитися стосовно бажаних результатів. Підсумком такого проєкту може бути твір, відеофільм, стінгазета.

- **Рольово-ігровий.** В даному типі структура також перебуває на формотворчій стадії й утримується відкритою до самого завершення проєкту. Учасники обирають відповідні ролі, згідно з проєктним характером і змістом. На таку роль можна обрати літературного персонажа, «фігуру» на політичній арені, кінематографічних теренах. Результат рольово-ігрового проєкту може бути обговорений заздалегідь, а може «вимальовуватися» в кінці роботи.

- **Практично-зорієнтований.** Даний проєкт вирізняє мета діяльності «гравців», яка безпосередньо зорієнтована на соціальні інтереси учасників. Результат роботи – стінгазета, відеоролик, театральна постановка, «законопроєкт». Практично-зорієнтований проєкт зобов'язує до чітко вираженої структури, певного сценарію діяльності, домінуюча функція відводиться обробці й оформленню іншомовної інформації. Під час роботи над такими проєктами особливо важлива чітка організація обговорення, корегування, презентація отриманих результатів і визначення можливих способів використання їх на практиці [26, с.21].

Спираючись на характер координації проєкт може бути:

- **відкрито-координований.** В такому проєкті бере участь тьютор, який виконує організаторську й направляючу функції, координує роботу учасників;
- **приховано-координований.** Викладач не втручається в проєктну роботу, але займається вивченням щоденників і звітів ліцеїстів,

спілкується з групою, спостерігає за процесом і може виступати як порадник або помічник [45].

Реалізація методу проєктів на практиці видозмінює функцію вчителя в проєктній роботі. Його роль трансформується до організатора пізнавальної й дослідної діяльності учнів. Педагог може надати допомогу й підказати інформаційні джерела, але загалом учні мають розв'язати поставлену перед ними проблему, спираючись лише на власні сили й взаємодопомогу товарищів. Елемент творчості надає проєктній роботі індивідуального характеру. Під час праці над проєктом, ліцеїсти займаються незначною дослідницькою роботою: відшуковують факти в книгах, знаходять ілюстрації, фотографують. Під час підготовки до розповіді учасники відкривають сутність іноземної (англійської) мови як міжнародної. Завдяки різноманіттю навчальних тем, учні пізнають культурний потенціал англomовних країн і у такий спосіб поглиблюють власне світосприйняття [36, с.111].

Міністерством освіти й науки України затверджено перелік тем навчальної програми з англійської мови для 9-го класу для спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, де іноземна мова вивчається як друга, а також загальноосвітніх навчальних закладів [20, с.3]. Серед тем наступні: Я, моя родина, мої друзі; Кіно й театр; Література; Подорож; Засоби масової інформації; Україна; Англomовні країни; Шкільне життя [20, с.95]. Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми [20, с.90]. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, напр., Англomовні країни + Подорож, Кіно і театр + Література [20, с.90].

Під час проходження планової практики в Херсонському академічному ліцеї ім. О. В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ у вересні-жовтні 2020 року ми усвідомили, що найчастіше

користуються змішаним типом проєкту. Розглянемо приклади використання проєктних технологій на уроках англійської мови.

Проєкт № 1.

Тема: *Я, моя родина, мої друзі.*

Так як кожен проєкт є певним узагальненням вивченого матеріалу й поєднує у собі всі чотири види мовленнєвої діяльності, можемо запропонувати наступний варіант реалізації проєкту “*My family*”.

Мета: Розвивати уяву, образне мислення, виховувати вміння концентруватися, поважати своїх однокласників, самостійно добирати необхідний матеріал, формувати доброзичливу атмосферу в класі. Прищеплювати та заохочувати сімейні цінності, навчити поважати своє коріння й пам’ятати родинні узи, занурити дітей у сімейний родовід, допомогти учням розібратися зі своїм походженням.

Завдання: Ознайомити учнів з новими лексичними одиницями, граматичними структурами, навчити сегментувати тексти й обирати головні факти, орієнтуватися у вирі різноманітних джерел додаткової інформації, навчити застосовувати вивчені знання на практиці.

Аспект аудіювання: Прослухати текст про “*Royal family*” (див. Дод. Б). Також можна використати статтю з офіційного сайту Королівської Родини – <https://www.royal.uk/role-royal-family>. Попрацювати з лексику, автоматизувати використання граматичних структур, провести *словникову роботу*.

Аспект читання: Прочитати наведений в підручнику текст за поточною темою (“Access 1 Student`s Book”, Virginia Evans - Jenny Dooley, Unit 4a “My family”, p.38, text - “My Secret Diary”) (Див. Рис. 2.8.).

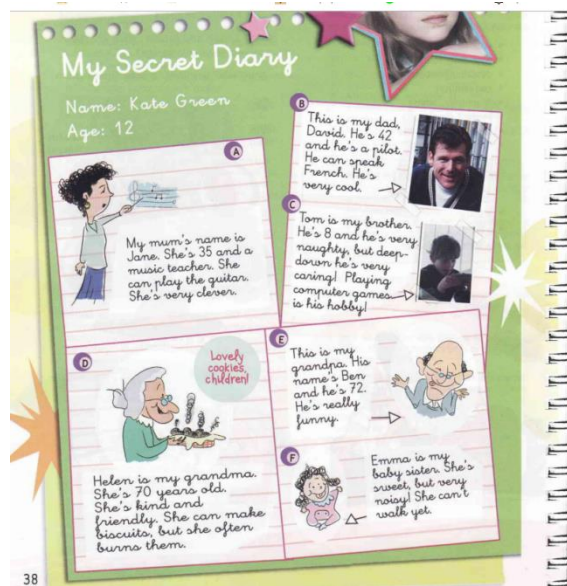

Рис. 2.8. “My Secret Diary”

Акцентувати увагу учнів на логічному викладі матеріалу, його змістовності, скласти план до тексту, структурувати його основні частини, намагатися створити певний шаблон, щоб зорієнтувати учнів в подальшому написанні власної роботи.

Аспект письма: Надаємо учням завдання підготувати “My family tree” or “Royal Family Tree” на вибір і доповнити його ілюстраціями відповідно до обраної теми.

Аспект говоріння: Усно презентувати власну творчу роботу на заліковому уроці.

Результат проєктної роботи: Буклети, брошури, виконані в додатку *Microsoft Office Publisher*, плакати, презентації *Power Point*, *Google* презентації.

Типологія проєкту: творчий, монопроєкт, з відкритою координацією, індивідуальний.

Проєкт № 2.

Тема: *Кіно й театр*.

Мета: Активізувати лексичний матеріал у мовленні з теми «Кіно й театр», удосконалювати навички аудіювання, читання, монологічного та

діалогічного мовлення, розвивати уміння й навички самостійної роботи, розвивати інтелектуальні та пізнавальні здібності, викликати в ліцеїстів бажання вчитися та вивчати іноземну мову. Поринути у світ захоплюючих кіношедеврів і сформуванню компетентний погляд в учнів стосовно того, що таке кіноіндустрія в цілому.

Завдання: Проаналізувати кінофільми й світові п'єси й на основі проведеного дослідження оформити власну проектну роботу, де висвітлити одну з наступних підтем: які бувають жанри фільмів, якби я був режисером, театральне минуле, проблема театру в сучасному світі, мій улюблений фільм тощо.

Аспект аудіювання: Перегляд частини відеоролика з курсу всеукраїнської дистанційної освіти з англійської мови про світ кіно (жанри) – <https://www.youtube.com/watch?v=nXWdpqwijYI>. Вчитель задає питання стосовно переглянутого матеріалу, проводить тестування.

Аспект читання: Моніторинг іноземних сайтів відомих розважальних компаній, постачальників фільмів і серіалів (Netflix, MEGOGO, Sweet.tv, Apple TV+). Під час пошуку ліцеїсти обирають матеріал, який в подальшому використають у своїх презентаціях.

Аспект письма: Оформлення мультимедійної презентації “*Cinema*”, описання фільмів, демонстрація фотокарток.

Аспект говоріння: Урок-захист презентацій, демонстрація учнівських робіт, усний виклад самостійно підготовленого матеріалу й у такий спосіб формування навичок мовної компетенції.

Результат проектної роботи: презентації, виконані за допомогою онлайн-сервісу:

“*Knovio*” – <https://www.knovio.com/>

або

“*Canva*” – https://www.canva.com/uk_ua/stvoryty/prezentatsii/.

Типологія проєкту: практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний, парний або груповий.

Проєкт № 3.

Тема: *Література*.

Мета: покращити рівень літературної освіти й поширити культуру читання.

Завдання: Створити унікальний літературний доробок улюблених учнівських віршів англійською мовою (*“My favorite poems”*).

Аспект аудіювання: Перегляд мотиваційного відео *“A poem that will change your perspective on life”* – <https://www.youtube.com/watch?v=wgkWPzvt6Nk>. Вчитель завчасно готує «словничок», в якому пояснює лексичне значення незнайомих слів. Після перегляду відео ліцеїстам озвучуються питання, які стосуються наданої інформації.

Аспект читання: Дослідження книг, сайтів. Джерела можуть бути як українського, так й іноземного походження. У такий спосіб учні повинні визначитися, який саме вірш вони хочуть обрати, що ближче кожному окремому учневі. Якщо учасник проєкту зупиниться на вірші українською мовою, необхідно буде перекласти матеріал англійською.

Літературні сайти:

<https://www.poetryfoundation.org/poems>

<https://www.familyfriendpoems.com/poems/>

<https://www.newyorker.com/magazine/poems>

Аспект письма: Розробка власної сторінки класної книги, оформлення тексту малюнками, фотокартками, кольоровим папером, наклейками. Можна розфарбувати малюнки фарбами, олівцями або маркерами.

Аспект говоріння: Кожен учень презентує свій вірш, в кінці уроку вчитель збирає проєктні роботи й поєднує їх у папці. Так, створюється

літературний доробок “*My favorite poems*”. Можна також дати більший об’єм роботи найактивнішому учню у вигляді додаткового завдання – розробки ідеї титульної сторінки книги.

Результат проєктної роботи: Унікальний літературний доробок “*My favorite poems*”.

Типологія проєкту: практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, груповий.

Проєкт № 4.

Тема: *Англомовні країни + Подорож + Україна*.

Мета: Заохочувати здоровий спосіб життя, виховувати любов до рідного краю, патріотизм, розвивати гармонійну, різнобічну особистість, зорієнтувати дітей корисно проводити вільний час, планувати своє дозвілля з розумом, поважати інші культури, вмотивувати учнів пізнавати нові країни, відкривати нові місця, при цьому поважаючи свою рідну країну.

Завдання: Розробити екскурсію для іноземця: які місця слід відвідати у нашій країні, як спланувати маршрут, як з користю провести вільний час, чим займатися впродовж дня, які незвичайні види спорту можна спробувати в нашому регіоні.

Аспект аудіювання: Відвідати екскурсію Херсонського обласного краєзнавчого музею – <http://hokm.ks.ua/> (в залежності від рівня володіння учнями іноземною мовою: на англійській мові/ з елементами англійської мови/ на українській мові, але за умови перекладу отриманих на екскурсії знань). Це стане гарним історичним бекграундом для подальшої роботи.

Аспект письма: Базуючись на знаннях, отриманих на екскурсії в музеї, учні мають створити екскурсійну програму або брошуру, де повністю розпланують розважально-пізнавальний день для іноземного гостя. Учасникам необхідно вказати: які місця слід відвідати у нашому місті, як спланувати маршрут, як з користю провести вільний час, чим

займатися впродовж дня, які незвичайні види спорту можна спробувати в нашому регіоні. В цьому допоможе туристичний сайт Херсонської області «ХерсON» – <https://khers-on.com/excursions-category/active/>.

Результат проєктної роботи: Екскурсійна програма або брошура *“For our foreign guest”*.

Типологія проєкту: дослідницький, творчий; міжпредметний проєкт; з відкритою координацією; індивідуальний.

Проєкт № 5.

Тема: *Засоби масової інформації*.

Мета: Формувати інтерес до інформаційного простору, навчити аналізувати джерела інформації, класифікувати.

Завдання: Попрацювати в ролі журналіста й написати інформативну статтю за прикладом статті з сайту <https://learningenglish.voanews.com> або скласти власну політичну програму.

Аспект аудіювання: Перегляд відеоролику <https://learningenglish.voanews.com/a/5648278.html>. Скласти питання до відеоролику.

Аспект читання: Прочитати статтю з сайту <https://learningenglish.voanews.com/a/biden-projected-as-winner-of-us-presidential-election/5652096.html>. Скласти план до статті.

Аспект письма: Учні думають над положеннями власної політичної програми, вигадують концепти та засади, шукають факти стосовно того, яка політична ситуація зараз у світі.

Аспект говоріння: Презентація за допомогою хмарного сервісу *“Prezi”/“Haiku Deck”/“SlideDog”*. Учні мають добрати гарний фотоматеріал, гідний контент, створити слайди в онлайн-редакторі. Використовуючи підготовлені презентації, усно розповісти про власну політичну програму.

Результат проєктної роботи: Онлайн-презентація “*My political / election program*”.

Типологія проєкту: творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний.

Проєкт № 6.

Тема: Шкільне життя.

Мета: Продемонструвати й довести, що шкільне життя – це не нудна буденність, а захопливий досвід.

Завдання: Розробити сценарій шкільного заходу “*Holiday organization plan*” або “*Holiday scenario*”. Ознайомити ліцеїстів з найближчими заходами, які планують провести в школі (Новий рік, Різдво, тиждень англійської мови, «Осінній бал», «Конкурс юних джентльменів» тощо). Якщо свято має історичне пояснення, то надати невеличку довідку на англійській мові.

Аспект письма: Учні мають скласти власний сценарій, як би вони хотіли провести час, відсвяткувати подію, що пропонують зробити, куди поїхати, кому з гостей надати запрошення. Можна фантазувати, наприклад, запросити відомого кіноактора, телезірку, коміка, шоумена, телеведучого; розробити делікатесне меню, організоване спеціально до обраного свята; навіть місце для проведення події може бути позашкільним. Свої ідеї рекомендовано оформити в творі або в “*Holiday organization plan*”.

Аспект говоріння: На підсумковому уроці учасники усно презентують свої роботи з опорою на презентацію програми “*SlideRocket*”.

Результат проєктної роботи: “*Holiday organization plan*” або сценарій свята “*Holiday scenario*”.

Типологія проєкту: творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний.

У вчительській практиці необхідно органічно поєднувати урок, а також домашню й позакласну роботу, яка забезпечує ефективне формування комунікативних навичок і вмінь, сприяє розвитку в учнів самостійності, комунікативно-пізнавальної й соціальної активності. Активне впровадження зазначених технологій в освітній процес дозволяє успішно розв'язувати педагогічні проблеми, пов'язані з потребою навчання спілкуванню на рівні іншомовних культур, підготовкою учнів до потенційного спілкування з носіями мови.

Поглиблено типологізувавши проєктну технологію за відповідними ознаками, можемо виокремити наступну класифікацію:

- Дослідницький. Вимагає детально продуманої структури, чітко сформульованих цілей, зацікавленості учасників проєкту, соціальної значимості; продуманих методів.
- Творчий. Такий проєкт лише формується й розвивається, орієнтується на схему, яку приймають безпосередньо учні.
- Рольово-ігровий. В даному типі проєкту структура тільки виникає й полишається відкритою до самого завершення проєкту. Кожному учаснику відводиться певна роль, відповідно до характеру й змісту проєкту.
- Практично-зорієнтований. Такий тип проєкту відрізняє чітко виокремлена, з самого початку, мета діяльності «гравців»; орієнтований на вподобання безпосередньо учасників.

Даний вид роботи дає можливість перетворити звичайний урок на справжнє інсценування, під час якого учні яскраво презентують свій проєкт. Використання інноваційних технологій оживляє й урізноманітнює процес навчання, відкриває нові горизонти, сприяє індивідуалізації навчання. Проєктна діяльність дозволяє учню виступити в ролі автора, творця, підвищити творчий потенціал, розширити загальний кругозір, сприяє розширенню мовних знань.

Використання на уроках іноземної мови проєктної методики продемонструвало, що в учнів:

- спостерігається підвищення рівня вивчення англійської мови;
- з'являється можливість практично використовувати навички, засвоєні на уроках з інших дисциплін.

Отже, ми розробили ряд проєктів і комунікативних вправ для використання у навчальному процесі з англійської мови у 9 класі за такими темами: «Я, моя родина, мої друзі» – творчий, монопроєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Кіно й театр» – практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний, парний або груповий; «Література» – практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, груповий; «Англомовні країни + Подорож + Україна» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Засоби масової інформації» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Шкільне життя» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний.

2.3. Методичні рекомендації щодо впровадження методу проєктів на уроках англійської мови в 9 класі

Проте найцікавішим етапом роботи з даним методом є, звичайно ж, впровадження його на практиці. У 2020 навчальному році під час проходження виробничої практики на базі Херсонського академічного ліцею ім. О. В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ, студенти Херсонського державного університету мали можливість творчо підійти до підготовки уроків й обрати креативні методи для своєї діяльності. Під час жовтневої практики ми займалися імплементацією проєктної методики в освітній процес. Для підготовки пробного й залікового уроків з тем “Environment” та “Jobs and Ambitions” ми використовували

інноваційні технології, а саме демонстрували відеосюжети й анімаційні фільми, інтенсивно використовували фотоматеріали (ілюстративний матеріал, ідіоми), щоб стимулювати пізнавальну активність ліцеїстів. Використання слайд-презентацій було реалізовано в процесі навчальної гри “Animals on ice”. Структура Power Point гри полягала у тому, що кожне окреме питання складалося з трьох слайдів: перший – безпосередньо питання, як приклад “How long does a reindeer live?” Другий – варіанти відповідей: A) 15 years; B) 20 years; C) 25 years. Третій – правильна відповідь й відповідне фото. В оформленні роботи переважали переважно блакитні кольори, шрифт білого кольору, а також зображення мешканців засніженого материка. Метою даної гри було тренування граматичних структур іноземної мови, збагачення словникового запасу й активізація лексичного мінімуму, розширення фонових знань учнів. Дякуючи інноваційним технологіям і принадливому дизайну власне презентації, підвищився інтерес до навчального процесу, що є досить важливим. На думку О. Айслі привабливе й гідне дизайнерське рішення стимулює глядача дізнаватися більше», саме тому, користуючись проєктним методом, слід звертати увагу не тільки на змістовний компонент, але й пам’ятати про оформлення роботи, її «обгортку».

Також хотілося б наголосити ще на одному дуже цікавому прийомі – гри-лото стосовно теми професій. Ліцеїсти мали з’єднати гральні картки з фішками-зображеннями лото, але спершу необхідно було назвати предмет, який зображено на картці. Перемогу здобуває той, хто називає більше слів з актуальної теми. Невідомі слова слід завчасно зазначити на зворотному боці картки. Ось так просто й захопливо можна засвоювати нову лексику й повторювати вже відому.

Серед різноманітних творчих завдань знайшлося місце й соціальним мережам. Інтегрований підхід до складання плану уроку втілюється у використанні досить популярної сьогодні соціальної мережі

Instagram. Інстаграм – соціальна мережа, головне призначення якої – це обмін фотографіями. Застосунок дозволяє користувачам ділитися миттєвими знімками, накладати на них фільтри, ставити хештеги, щоб охопити більшу кількість людей, поширювати фото на власній сторінці й робити його доступним для мільйонів інших користувачів. Це один з найпопулярніших мобільних додатків. Завдяки даній розробці навіть з’явився новий напрям у мистецтві – айфонографія, тобто особливий вид фотографування, з власним стилем та певною композицією. Характерною рисою мережі є те, що фотокартки мають відповідати квадратній формі з параметрами 1:1 (певна аллюзія на камери полароїд). Даний додаток можна знайти на App Store, Google Play, Windows Marketplace.

Окрім фотокарток, Інстаграм також надає можливість ділитися відео, що послугувало розвитку в даній мережі повноцінного блогерського руху. Виникли групи й пізнавальні сторінки, які стали корисними додатковими джерелами інформації. Саме на таких сторінках ми й пропонуємо шукати матеріали для творчих уроків. Це можуть бути сторінки шкіл, які вчать англійської, як всеукраїнські, так й інших країн; онлайн-школи; носії іноземної мови (native speakers), до речі дуже багато іноземців проводять уроки й ведуть не лише інстаграм-сторінки, а й власні ютуб-канали; або навіть профілі українців, які імігрували до Великої Британії чи Сполучених Штатів.

Наприклад:

<https://instagram.com/progress.com.ua?igshid=hkb02s8vtn72>

<https://instagram.com/byeaccent?igshid=ec7nzn3zz9cl>

https://instagram.com/skyteach_community?igshid=5pbx8xyklgzn

https://instagram.com/aniavelychko_english?igshid=aoblzzh3ewij

<https://instagram.com/english.maria.batkhan?igshid=1w3s19w72m65i>

Найголовнішим критерієм є регулярність, адже власники таких сторінок постійно роблять дописи в даній мережі, а це означає, що

вчитель може час від часу пропонувати учням подивитися той чи інший пізнавальний відеоролик самостійно, виконати певне домашнє завдання, пов'язане з ним, і одразу відправити вчителю в онлайн-форматі. А якщо розглядати перспективу дистанційного навчання, то даний спосіб є зручним і дійсно дієвим.

Отже, метод проєктів – це максимально продуктивна технологія для вивчення іноземної мови, яка не тільки допомагає поглиблювати учнівські знання з англійської мови, опановувати фонові знання, підвищувати ерудованість, але й виступає «каталізатором» для розвитку креативного мислення, зміцнює впевненість в собі, власних силах, творчій діяльності, а також посприяє тому, щоб учні сміливо висловлювали власні думки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило дійти низки висновків відповідно до поставлених завдань.

Зміст навчання англійської мови ліцеїстів визначається тематикою, мовним, мовленнєвим, країнознавчим, лінгвокраїнознавчим навчальним матеріалом; а також знаннями, навичками та вміннями, якими учні повинні оволодіти наприкінці навчання. Відповідно до «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти» ступінь освоєння іноземною мовою у кінці 9 класу відповідає рівню A2+. Міністерство освіти й науки України затвердило такий перелік тем для спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов і загальноосвітніх навчальних закладів: «Я, моя родина, мої друзі»; «Кіно й театр»; «Література»; «Подорож»; «Засоби масової інформації»; «Україна»; «Англомовні країни»; «Шкільне життя».

Метод проєктів як форма продуктивного навчання надає можливість учням ліцею, спираючись на практичний життєвий досвід, а також за допомогою перших кроків професійного пошуку спробувати розв'язати певні соціальні, освітні, психологічні й культурні проблеми. Застосування методу проєктів у навчальному процесі покращує ефективність засвоєння та усвідомлення знань суб'єкта навчання, сприяє формуванню вмінь роботи з інформацією, аналізу, систематизування, узагальнення, встановлення асоціацій з попередньо вивченим матеріалом, вміння підбивати підсумки, висувати ідеї, відшукувати варіанти розв'язання проблемних питань, прогнозувати можливі наслідки рішень, доводити особисту думку, передбачати результати своєї діяльності. Креативна співпраця викладача й учнів під час проєктної діяльності забезпечує самоактуалізацію обох сторін, вдовольняє їх потреби в самовдосконаленні та саморозвитку.

Слідом за О. Пехотою розглядаємо метод проєктів як розв'язування конкретної проблеми, вирішення якої передбачає застосування диференційних способів навчання, інтегрування знань та умінь з технічної, наукової, творчої галузей.

Метод проєктів, при наявності відповідних умов, можна використати незалежно від типу закладу загальної середньої освіти, на будь-якому навчальному етапі, але за умови, що він відповідає наступним вимогам: наявності дослідницько-значимої проблеми або задачі, що потребує інтегрованих знань, наявності практичного, теоретичного, пізнавального значення очікуваних результатів; наявності самостійної діяльності учнів й структурно-сислового сегменту проєкту; використанню методів дослідження; висуванню гіпотез; оформленню фінальних досягнень; корегуванню, підбиттю підсумків.

Етапами роботи над проєктом є підготовчий, організаційний, етап проміжного контролю, презентація роботи і підбиття підсумків.

У дослідженні нами запропоновано інноваційний аспект роботи над проєктом, що полягає в розробці власної проєктної методики навчання в інтернет-площині за допомогою «*Google Диска*». Реалізація даної методичної програми забезпечує вирішення таких освітніх проблем: дозволяє дистанційно навчати учнів; контролювати й перевіряти результати виконаної роботи в будь-який час; не прив'язуватися до місця, а саме, працювати не тільки в класі, а й вдома, при цьому учні не будуть почувати себе розгубленими, адже вчитель завжди поруч і може допомогти «онлайн»; інтернет-проєкт дає можливість працювати з учнями, які з певних причин відсутні на уроках, вчасно скоординувати учня, виключивши можливу помилку. Новий підхід до навчання допомагає зацікавити учнів, вмотивувати їх до подальшої діяльності, підвищити активність класу загалом й «проблемних», пасивних учнів зокрема, пропагандуючи ідею, що навчання – це легко.

Нами було розроблено ряд проєктів для використання у навчальному процесі з англійської мови у 9 класі за такими темами: «Я, моя родина, мої друзі» – творчий, монопроєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Кіно й театр» – практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний, парний або груповий; «Література» – практично-зорієнтований, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, груповий; «Англомовні країни + Подорож + Україна» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Засоби масової інформації» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний; «Шкільне життя» – творчий, міжпредметний проєкт, з відкритою координацією, індивідуальний.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці методичного супроводу навчальних проєктів при викладанні англійської мови в 10-11 класах ліцею та в закладах вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абашина Н. С. Развитие ключевых жизненных компетенций через метод проектов : практ.-зориент. збірник. К.: «Департамент», 2003. С. 257-258.
2. Арванітопуло Е. Г. Особенности обучения иностранной речи за проектной методикой: Вісник Київського національного лінгвістичного університету. К. : КНЛУ, 2002. С. 230–232. (Серія «Педагогіка і психологія»).
3. Бахтін М. М. Творчість Франсуа Рабле та народна культура Середньовіччя й Ренесансу. М. : Основа, 2005. 234 с.
4. Бегьом Ф. Проект на уроці іноземної мови. К. : Основа, 2007. 45 с.
5. Белогрудова В. П. Об исследовательской деятельности учащихся в условиях проектного метода. М. : Основа, 2005. С. 6–11.
6. Бухаркіна М. Теорія та практика навчання англійської мови. К.: Ленвіт, 2009. 57 с.
7. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня. URL: <http://www.nmc.od.ua/wp-content/uploads/2013/10/Oliynik.pdf>. (дата звернення: 15.10.2020).
8. Травнікова С. В. Використання проектної технології на уроках англійської мови. *Філологічний науковий електронний журнал*. URL: https://ru.osvita.ua/school/le_summary/edu_technology/40940.
9. Воровщиков С. Развитие учебно-познавательной компетентности учащихся: опыт проектирования. Управление школой. 2009. № 7. URL: http://upr.1september.ru/view_article.php?ID=200900704.

10. Глазкова Н. О. Проектна технологія на уроках англійської мови. *Філологічний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum//2010/PD10_18.pdf.

11. Гузеев В. В. «Метод проектов» как технология четвертого поколения. Планирование результатов образования и образовательная технология. М. : Освіта, 2001. С.194–207.

12. Дубровська Л. О., Дубровський В. Л., Ковнер В. В. Сучасні педагогічні технології. Ніжин: НДУ, 2011. 79 с.

13. Душеина Т. В. Проектная методика на уроках иностранного языка. Иностранные языки в школе. М. : Освіта, 2003. С. 38–41.

14. Дьоміна О. Метод проектів як засіб розвитку творчої особистості та ефективної співпраці учнів та вчителя. Англійська мова та література. М. : Освіта, 2012. С. 7–10

15. Енциклопедичний словник / за ред. О. Сліпушко. К. : Основа, 2008. 768 с.

16. Житник Б. О. Методичний порадник. Форми і методи навчання. Х. : Основа, 2005. 128 с.

17. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / ред. Софія Юріївна Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

18. Зімня І. Психологічні аспекти навчання говорінню іноземної мови. К. : Освіта 2006. 90 с.

19. Зоренко І. С. Використання проектного методу під час вивчення учнями англійської мови. *Збірник наукових праць*. 2010. № 7 (9). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/337>

20. Іноземна мова. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів, 5–9 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 11.09.2020)

21. Іонова І. Сутнісні складові навчальної проєктної діяльності вчителя. М. : Освіта, 2007. С.43–46.
22. Ірина Олійник. Використання методу проєктів на уроках англійської мови. К.: Профтехосвіта, 2012. С. 29–33
23. Коваленко О. Книга вчителя іноземної мови: довідк.-метод. вид. Х.: Наук. думка, 2005. 134 с.
24. Ковалев Н. Е., Матюхина М. В., Патрина К. Т. М. : Просвещение, 1975. 45 с.
25. Колкер Я. М. Практично-методичне навчання іноземної мови. К. : Ленвіт, 2006. 120 с.
26. Корнева Л. П. Применение метода проектов на уроках английского языка. Иностранный язык в школе. Х.: Наук. думка, 2006. С. 19–24.
27. Корягіна О. П. Проблема підліткового віку. Х.: Наук. Думка, 2003. С. 89–93.
28. Кукавська І. Проєктна діяльність на уроках англійської мови. К.: Рідна школа, 2006. С. 71–72.
29. Лифиц М. И. Проєктная методика преподавания английского. М.: Освіта, 2004. С. 22–25.
30. Наконечный Н. В. Организация проєктной деятельности. Х. : Школа, 2004. С. 81–90.
31. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. – М. : Основа, 2002. – 272 с.
32. Олексяк А. Использование проектов при обучении иностранному языку. К. : Зоря, 2007. С. 46–50.
33. Олійник І. Використання методу проєктів на уроках англійської мови. Х. : Профтехосвіта, 2012. С. 29-33.
34. Освітні технології: навч.-метод. посіб. К. : Освіта, 2002. 252 с.

35. Пахомова Н. Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении : Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. 3-е изд. М. : АРКТИ, 2005. 112 с.

36. Пахомова Н. Ю. Освоение учителем технологии проектного обучения. Школьные технологии. М.: АРКТИ, 2006. С. 109–114.

37. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка. Иностранный язык в школе. М.: НИУ, 2000. С. 3–10.

38. Проектна технологія на уроках іноземної мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/proekhtehnologurokanglijskoimovi6389.html> (дата звернення: 05.08.2020).

39. Проектні технології як спосіб організації навчальної діяльності на уроках англійської мови. URL: <https://engeasyways.blogspot.com/2016/08/proektnye-tehnologii.html> (дата звернення: 07.08.2020).

40. Прокопенко В. Застосування методу проектів на уроках англійської мови у старших класах. Д.: Рідна школа, 2006. С.60–61.

41. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок. Х. : Основа, 2008. 88 с.

42. Салтівська В. І. К. : Профтехосвіта, 2012. С. 29–33.

43. Сейдаметова С. Індивідуальний метод проектів: шлях до самовдосконалення. Нові технології навчання. К.: КНІ, 2008. С. 69–74.

44. Селевко Г. К. Технология современного проектного обучения. М. : Освіта, 2006. С. 228–238.

45. Соловйова О. В. Закономірності розвитку пізнавальних здібностей школярів. Вікова та педагогічна психологія. К.: КНІ, 2004. С. 22–34.

46. Стах С. Проектна діяльність у класній та позакласній роботі з англійської мови як один із засобів виховання особистості. Х. : Рідна школа, 2005. С. 18–20.

47. Теслина О. В. Проектные формы работы на уроке английского языка. М.: МАУ, 2002. С. 41–46.

48. Україна. Закон. Про загальну середню освіту : Закон України від 13.10.2018, підстава – 2541-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення: 05.09.2020).

49. Україна. Кабінет Міністрів. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (дата звернення: 15.09.2020).

50. Україна. Президент (1994–2005; Л. Д. Кучма). Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 05.11.2020).

51. Федорова Т. Управління формуванням ключових компетентностей учнів на основі методу проєктів. М.: Освіта, 2009. С.128–132.

52. Ходос Б. Метод проєктів як один з прийомів активізації пізнавальної діяльності учнів у викладанні іноземної мови. Х.: Рідна школа, 2005. С. 79–80.

53. Цимбал О. М., Тягло О. В. Проєктна технологія, критичне мислення і громадянська освіта в процесі вивчення англійської мови. Х. : Основа, 2008. 109 с.

54. Яковлева Т. В. Використання інноваційних технологій при вивченні англійської мови. «Урок». 2015. № 5. URL: <http://osvita.ua>.

55. Янчук В. О. Впровадження методу проєктів на уроках англійської мови: монографія. Запоріжжя, 2015. С. 5-17. URL:<http://gradum103.zp.ua/index.php/pedagogicheskaya-vystavka/30-spetsifika-uchebnykh-predmetov/421-yanchuk-v-o-vprovadzhennya-metodu-proektiv-na-urokakh-anglijskoji-movi>.

56. Conole, G., Littlejohn, A., Falconer, I. and Jeffery, A. (2005) Pedagogical review of learning activities and use cases, LADIE project report, JISC; August 2005.
57. Davies, P., & Pears, E. (2011). *Success in English Teaching: A complete introduction to teaching English*. Oxford University Press, p. 63.
58. Haines, S. (1989). *Projects for the EFL classroom: Resource material for teachers*. Walton-on-Thames, UK: Nelson.
59. Kilpatrick W.H. «Source book in the philosophy of education», New York, The Macmillan company, 1923, P.371
60. Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
61. Levy, M. (1997) *Project-based learning for language teachers: reflecting on the process*. In R. Debski, J. Gassin, & M. Smith (Eds.), *Language learning through social computing*, (pp. 181-191). Melbourne: Applied Linguistic Association of Australia and Horwood Language Center.
62. Reeves, T.C., Herrington, J., & Oliver, R. (2002). *Authentic activities and online learning*. In A. Goody, J. Herrington & M. Northcote (Eds.), *Quality conversations: Research and Development in Higher Education*, Volume 25 (pp. 562-567). Jamison, ACT: HERDSA.
63. Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford: Oxford University Press.
64. Stoller, F. (2002). *Project Work: A Means to Promote Language and Content*. In Jack, C. Richards & Willy, A. Renandya (Eds.) *Methodology in Language Teaching: an anthology of Current Practice* (pp. 107-120). Cambridge: Cambridge University Press.
65. Stoller, F. (2006). *Establishing a theoretical foundation for project-based learning in second and foreign language contexts*. In Beckett, G., H. & P. C. Miller (Eds.), *Project-Based Second and Foreign Language education: past, present, and future* (pp. 19-40). Greenwich, Connecticut: Information Age Publishing.

ДОДАТКИ

Додаток А

ANIMALS ON ICE

**HOW LONG
DOES A
REINDEER
LIVE?**

Додаток Б

At present the British royal family is headed by Queen Elizabeth. When the Queen was born on the 21st of April 1926, her grandfather, King George V, was on the throne and her uncle was his heir. The death of her grandfather and the abdication of her uncle brought her father to the throne as King George VI. As a child she studied constitutional history and law as well as art and music. In addition she learned to ride and acquired her enthusiasm for horses. As she grew older she began to take part in public life, making her first broadcast at the age of 14.

The marriage of the young Princess Elizabeth to Philip, Duke of Edinburgh took place in November 1947. She came to the throne after her father's death in 1952 and was crowned in Westminster Abbey in June 1953.

Among Queen Elizabeth's many duties are the regular visits she makes to foreign countries, and especially those of the Commonwealth, whose interests and welfare are very important to her. The Queen has allowed the BBC to make a documentary film about the every day of the royal family. She also started the tradition of the "walkabout", an informal feature of an otherwise formal royal visit, when she walks among the public crowds and stops to talk to some people.

The annual Christmas broadcast made by the Queen on radio and television has become a traditional and popular feature of the season, and

there were widespread celebrations and special programmes of events in 1977 to mark her Silver Jubilee.

The Queen's husband, Duke of Edinburgh, was born in 1926 and served in the Royal Navy. He takes a great deal of interest in industry, in the achievements of young people (he founded Duke of Edinburgh's Award Scheme in 1956) and in saving rare wild animals from extinction.

The Queen's heir is Charles, Prince of Wales, who was born in 1948, married Lady Diana Spencer and has two children, Prince William and Prince Harry. The Prince of Wales is well-known as a keen promoter of British interests.

In recent years he has become outspoken on such controversial topics as modern architecture, violence in films and on television, and the standard of English teaching in schools. His wife Diana, Princess of Wales (often called in mass media Princess Di), won the affection of many people by her modesty, shyness and beauty. Unfortunately, she died in a car accident in August, 1997.

The Queen's other children are Princess Anne (born in 1950), Prince Andrew (born in 1960) and Prince Edward (born in 1964). Anne, Princess Royal, has acquired a reputation for being arrogant, but in recent years has become quite popular with the general public.

The Queen is widely known for her interest in horses and horse-racing. She is now president of the Save the Children Fund, Chancellor of the University of London and carries out many public engagements.

Prince Andrew, Duke of York, served as a helicopter pilot in the Royal Navy. In 1986 he married Miss Sarah Ferguson (Fergie, for short) and has two daughters.

Prince Edward is keen on the theatre. This interest began while he was at university. He quit the Royal Marines, and is now pursuing a career with a theatrical company.

The Queen Mother, the widow of the late King George VI, celebrated her one hundred birthday in 2 000 and died in 2002. The Queen's only sister, Princess Margaret, Countess of Snowdon, is well-known for her charity work.

Додаток В

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Шапгала Вікторія Віталіївна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ Шапгала В. В.
(ім'я, прізвище)